

Бүлэг сэдэв: Дэлхийн сонгодог туульсын зохиол

ДЭЛХИЙН СОНГОДОГ ТУУЛЬСЫН ЗОХИОЛ: Махабхаратха

Агуулгын товч тайлбар:

Тууль: Тодорхой үндэстэн, түүхэн шашны зэрэг ямар нэг үлгэр домгийн мөрөөр зохиогдсон эрхэмсэг найруулгатай, том хэмжээний зохиол, үе дамжуулан амаар хайлдаг төрөл.

Туулийн онцлог шинж:

- ✓ Хагас бурханлиг гол баатрын үйл хэрэгт төвлөрсөн байх
- ✓ Асар уудам орон зай
- ✓ Баатарлаг тулаан
- ✓ Ер бусын онцгой баатар юмсыг бүтээхэд оршино. (Д.Галбаатар. "Уран зохиол/онол, түүх, шүүмжлэл/ нэвтэрхий толь")

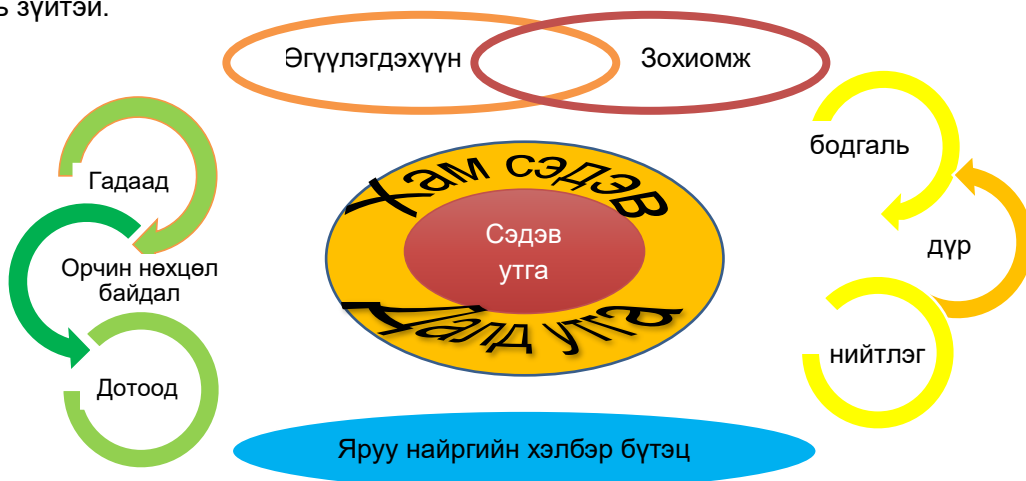
Махабахаратта туулийн онцлог:

- ✓ Хүний амьдралын орших, эс оршихуйн ухаан
- ✓ Үйлийн үрийн мөн чанар
- ✓ Ёс суртахууны зааг хязгаар
- ✓ Зан заншлын утга учир

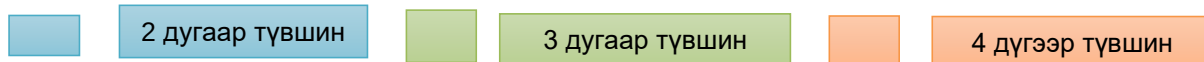
Төр засах ухаан / <http://mongolcom.mn/read/14679/> гээд хүний амьдралыг бүх талаар тольдсон байдаг. Үүгээрээ эртний Энэтхэгийн ригвед, самовед, яджурвед, атхарваведийн дараа орох 5 дахь вед судар гэж үнэлэгддэг. /<https://mn.wikipedia.org/wiki/> /

Хам сэдвийн тухай ойлголт: Энэ бол тухайн дүрийг тодруулж буй орон, тухайн цаг үе, нийгэм соёлын нөлөө, үзэл бодол юм. Зохиолыг бичих болсон улс үндэстний түүх, соёл, ахуй амьдралын хэвшил, зан заншлыг л уншиж байгаа зохиолоос олж харна гэсэн үг. "Махабахаратта" зохиолоос түүх, соёл, нийгэм, шашны хам сэдвийг олж унших нь чухал шүү.

11 дүгээр ангийн уран зохиолын хичээлийн эх зохиолуудыг дараах таван талт зарчмаар задалж ойлгох нь зүйтэй.

1-5 хүртэлх ажлын хуудас нь 2-4 дүгээр түвшинд байгаа. 6-9 хүртэлх ажлын хуудсыг ямар нэг түвшинд хамааруулалгүй хийсэн болно. Ямар түвшний даалгавар гэдгийг өнгөөр ялгасан байгаа шүү. Нэг ерөнхий сэдэв буюу суралцахуйн зорилтын хүрээнд гурван түвшний даалгавар боловсруулагдсан болно. /1-5 хүртэлх ажлын хуудас/

1

Сурагчийн овог нэр:.....
.....

Эхэлсэн.....онсар.....өдөр.....цаг
Дууссан.....онсар.....өдөр.....цаг

СЭДЭВ: “МАХАБАХАРАТТА” ЗОХИОЛЫГ УНШИЖ, ХАМ СЭДВИЙН ХҮРЭЭНД ТУСГАН ЭРГЭЦҮҮЛЭХ ЗАМААР НИЙГЭМ СОЁЛЫН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ОЙЛГОХ

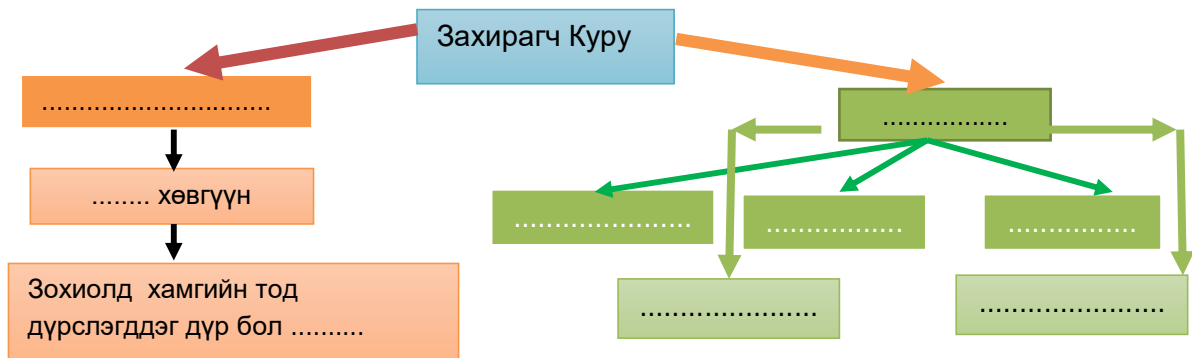
Суралцахуйн үр дүнгийн үнэлгээний шалгуур: Нийгэм, соёлын хам сэдвийн хүрээнд юуны тухай өгүүлснийг /ерөнхий ойлголтоо/ илэрхийлдэг.

2 дугаар түвшин: Зохиолын доторх үг, өгүүлбэрээр дамжуулан /нийгэм, соёл/-ын хам сэдвийн алинд хамаарч байгааг тогтоож, /хэрэг явдал, хүний сэтгэл/ юуг тусган авснаа илэрхийлдэг.
Ажлын хуудас-1.

Зорилго | Нийгэм ба соёлын хам сэдвийг тодорхойлж байгааг илрүүлэх

Дасгал-1. | Нийгмийн хам сэдвийн хүрээнд юуны тухай өгүүлснийг тодорхойлоорой.

Алхам-1. Захирагч Куругийн удмыг дараах хүснэгтэд нөхөж бичээрэй.

Алхам-2. Юунаас болж дайн дэгдсэн бэ?

Хариулт:

.....

.....

.....

Алхам-3. 2 дугаар асуултын хариулт дээр тулгуурлаад тэр үеийн нийгмийн байдал ямар байсныг бичнэ үү.

Хариулт:

.....

.....

.....

Дасгал-2 . Соёлын хам сэдвийн хүрээнд юуг хамааруулж ойлгож болох вэ?

Алхам-1. Дараах эшлэлд тохирох хариултыг бичнэ үү. Даалгаврыг гүйцэтгэхдээ дараах линк / <https://econtent.edu.mn/telelesson/11/3/3078> /-ийг ашиглаарай.

.....	•Тэгээд хүүхдүүдэд Дрона зэвсэг эзэмших сургууль заах болжээ. Тэднийг тэргэн дээрээс, морь, заан дээрээс, явган байлдах, илд ба балтаар байлдах, жад, хануур жад шидэх, нум сум харвахад сургаж байлаа.
.....	•Хотын захын суваг ба хэрмээр хашсан талбар дээр хаад ноёд нум сум харвах наадам хийх ёстой байжээ. Хэн, аварга том нумын хөвчийг татаж харваад, жижигхэн сүвэгчээр оруулан гаргаж байг оносон хүн хааны охиныг авах ажээ.
.....	•...уртаараа таван мянган тохой багана алт, хана нь эрдэнийн чулуун чимэгтэй баримал, чимэг бичиг бүхий маш олон цамхаг, дааман хаалгатай тийм орд барьжээ. • ...ордны дотор гуа сайхан усан цөөрмийг гантиг чулуугаар хийжээ.
.....	•16 өдрийн тулааны дараах оршуулах ёслол: Зандан мод, агар тахил үйлдэх тос, арц, торго дурдан, хувцас хунар, түүдэг гал асаах хуурай мод авчирч, лам нар гүрэм ном уншиж, ариун сударт заасны дагуу ёслол үйлдэв.
.....	•Урьд насандаа үйлдсэн нүгэл маань намайг ийм байдалд хүргэлээ. Би ой тайгад явж, тэнд бүх насаа ганц бие даяанч болж өнгөрөөө.
.....	•Дритараштра олон 100 хаалгатай, 1000 баганатай сүрлэг орд барьсны дараа Пандугийн хүүхдүүдийг даалуу тоглож наргихыг урьсан.

Алхам-2. Алхам 1-ийн даалгавраас урган гарч байгаа ямар хам сэдэв байна вэ? Яагаад гэдгээ тайлбарлаж бичээрэй.

Хариулт:

.....

.....

.....

2	Сурагчийн овог нэр:.....	Эхэлсэн....онсар.....өдөр.....цаг Дууссан....онсар.....өдөр.....цаг
---	--------------------------	--

3 дугаар түвшин: Зохиол /нийгэм, соёл/-ын хам сэдэвт ямар асуудал дэвшүүлснийг / хэрэг явдал, хүний сэтгэлийг үзүүлсэн нь/ бичвэр, уншигч гэсэн талаас харьцуулж илэрхийлдэг **Ажлын хуудас-2.**

Нийгэм соёлын олон янз байдал: Улс үндэстнүүдийн соёлын ялгааг хамааруулж болно.

Соёлыг бүрдүүлэгч элементүүд:

1.Бэлгэ тэмдэг 2. Хэл 3. Үнэлэмж 4. Хэм хэмжээ 5. **Мэдлэг**

Мэдлэгийн төрлүүд: Домог, **шашин**, шинжлэх ухаан, урлаг, философи

Зорилго	Нийгмийн болон соёлын хам сэдвээс дэвшүүлсэн асуудлыг тайлбарлаж байгааг илрүүлэх
	Дасгал-1. Дэвшүүлсэн асуудлаар нийгмийн хам сэдвийг тайлбарлах Алхам-1. Зохиолд дэвшүүлсэн асуудал нь юу вэ? A. Амар жимэр тайван амьдралын тухай B. Төр төвшин бол улс гүрэн төвшин байх тухай C. Эрх мэдлийн төлөөх тэмцлийн тухай D. Хувь хүний алдаа олон түмнийг донсолгодог тухай E. Эвдрэлээс үүдсэн мөхлийн тухай Алхам-2. Мэргэн хүний Дритараштрад хэлсэн “Үхэл байдаг, бас байдаггүй. Эгэл ертөнцийн элдэв таашаалыг эдэлж, эзэгнэхийн төлөө эцэс төгсгөлгүй шунан тэмүүлнэ гэдэг үхлийн өөр нэг дүр билээ. • Бусдын нөлөөнд үл автах • Үнэн мөнийг барих • Өөрийгөө захирч сурах • Төлөв төвшин, эгэл даруу аж төрөх зэрэг нь үхэл гэдэг зүйлийг үгүйсгэн тонилгох хүчирхэг зэвсэг юм.” гэж хэлсэн үгийн утгыг дэвшүүлсэн асуудалтай холбон хэрхэн тайлбарлаж болох вэ? Хариулт: Дасгал-2. Соёлын хам сэдвээс ямар асуудал дэвшүүлснийг олоорой. Алхам-1. Юдхиштра зарц ба лам нартаа зарлиг болгосон нь: “Ганц ч хүнийг орхилгүйгээр бүх нас барсан хүмүүсийг оршуулах ёслолыг гүйцэтгэ” гэжээ. Тэгээд зарц нар Видурагийн хяналтад явж, зандан мод, агар тахил үйлдэх ёс, арц торго дурдан, хувцас хунар, түүдэг гал асаах хуурай мод авчирч, их тэрэг, зэр зэвсгийн эвдэрхий хэмхэрхийг цуглуулж, оршуулгын асар том түүдэг гал асаажээ. Лам нар гүрэм ном уншиж, ариун сударт заасан дагуу ёс горим гүйцэтгэв.” гэсэн зохиолоос авсан эшлэлд ямар асуудлыг дэвшүүлсэн байна вэ? A. Шударга ёсоо дээдлэхийг чухалчилсан. B. Ах дүү ураг удмаа дээдлэхийг чухалчилсан. C. Дайны хор хөнөөлийг ойлгуулахыг чухалчилсан. D. Оршуулах зан үйлийг ёсчлон хийхийг чухалчилсан. Алхам-2. Алхам 1-ээс сонгосон хариултаа шашны болоод соёлын хам сэдэв болохыг дүгнэж өөрийн үгээр бичээрэй. Ингэхдээ 10-12 дугаар ангийн нийгмийн ухааны сурах бичгээ ашиглаарай. Хариулт:

4 дүгээр түвшин: Зохиолд дэвшүүлсэн /нийгэм, соёл/-ын хам сэдэвт хэрэг явдал нь /хүний сэтгэлийг үзүүлсэн нь/ юуг бодогдуулсан /зохиогч, бичвэр, уншигч гэсэн гурав/ талаар харьцуулж илэрхийлдэг.

Ажлын хуудас-3.

Зорилго	Нийгэм соёлын олон янз байдлыг ойлгосноо хэрхэн илэрхийлж байгааг илрүүлэх
Дасгал-1:	Зохиолоос нийгэм соёлын олон янзын байдлыг хэрхэн ойлгосноо илэрхийлээрэй.
4 дүгээр түвши	Алхам-1. “Эрт урьд цагт алдар цуу их, баян чинээлэг Хастинапур хотыг Бхаратын дээд овгийн хаан сохор Дхритараштра эзлэн суужээ.” гэсэн эшлэл дэх цаг хугацааг юу гэж үзэж байгаагаа дараах хариултаас сонгоорой. A. Ерөнхий эрт нэгэн цаг B. Бодитой тодорхой түүхэн цаг C. Ерөнхий эрт тодорхой цаг D . Бодитой эрт нэгэн цаг
	Алхам-2. Зохиолын агуулга, сонгосон цаг хугацаа хоёроо уялдуулаад тэр үеийн Энэтхэгийн нийгмийн байдлын тухай бичнэ үү. Хариулт:
	Алхам-3. Тухайн зохиолд дэвшүүлсэн соёлын хам сэдвийн талаар ямар байр суурь, үзэл бодолтой байна вэ? Монгол туулийн соёлын хам сэдвийн онцлогтой харьцуулан бичнэ үү. Хариулт:
	Дасгал-2. Тухайн нийгмийн байдлыг аль нэг дүрийн онцлог шинж дээр тулгуурлан гаргаарай.
	Алхам-1. Бодитой болон хийсвэр дүрээс сонгож, тэдний оролцсон эерэг ба сөрөг хэрэг явдлаас чухлыг нь бичнэ үү. Хариулт:
	Алхам-2. Тоочин бичсэн хэрэг явдлаараа тухайн нийгмийн олон янз байдлыг тодорхойлно уу Хариулт:

СЭДЭВ: ЗОХИОЛЫН СЭДЭВ, УТГА САНАА, ХАМ СЭДВИЙН ХОЛБОО ХАМААРЛААР ДАЛД УТГЫГ ТАЙЛАН ТАЙЛБАРЛАХ

Агуулгын товч тайлбар:

Сэдэв: Зохиол бичигдэхээс өмнө зохиолчийн сэтгэл санаанд бий болдог.

Зохиолчийг зохиол бүтээл туурвихад нөлөөлж байгаа хүчин зүйл

Хам сэдвийг хэрхэн таних вэ?

- Нийгмийн /ахуй/ хам сэдвийг аж төрөл, ахуй, ард түмний амьдралаас
- Улс төрийн хам сэдвийг цаг үеийн онцлог, цэрэг, улс төрийн зохион байгуулалт, хуваарилалтаас
- Шашин шүтлэгийн хам сэдвийг тухайн цаг үеийн хүмүүсийн шашин шүтлэгээс
- Түүхийн хам сэдвийг түүхэн он цаг түүхэн хүн, түүхэн үйл явдал, түүх өгүүлэх орон
- Соёлын хам сэдвийг бичиг, биет ба биет бус өв, эд өлгийн зүйлтэй холбон ойлгохыг хичээгээрэй.

Далд утга: Санаагаа нуухыг хэлнэ. Хам сэдэв далд утга хоёр холбоотой. Далд утгыг далд утгатай үг, уран дүрслэл, бэлгэдлийн аргаар илрүүлнэ.**Зөн совингийн бэлгэдэл:** Байгалийн үзэгдлийг өөрсдийн үзэл төсөөллөөр хувирган зөн совин болгодог нь хүний мөн чанар билээ. Зөн совин нь хүн байгалийн хүйн холбооны тулгуур танивар дохио байдаг. Зөн совин нь зайлшгүй ба санамсаргүй шинжтэй. Санамсаргүй шинж нь байгальтай холбоотой.

Энэ сэдвийн хүрээнд утга санааг тодорхойлох, тайлбарлах, далд утгыг олох, хэрхэн илэрч байгааг ялган таних даалгавар орууллаа

Суралцахуйн үр дүнгийн үнэлгээний шалгуур: Сэдэв, утга санаа, хам сэдвийн хамаарлаар далд утгыг тайлан тайлбарладаг.**2 дугаар түвшин.** Зохиолын үндсэн сэдэв, хам сэдвүүд /нийгэм, соёл/-ийн үгээр "хэлсэн" шууд/ил/ ба далд утгыг тайлбарладаг.

Ажлын хуудас-4.

Зорилго:	Зохиолын утга санааг оновчтой тодорхойлж байгааг илрүүлэх
Дасгал-1 Зохиолын утга санааг тайлбараарай.	
2 дугаар түвшин	Алхам-1. Зохиолын гол утга /санаа/-г илэрхийлэх хариултыг сонгоорой. А. Төр төвшин бол түмэн олон амгалан болно. В. Эрх мэдлийн төлөөх шунал эрүүл ухаангүй болгодог. С. Хувь хүний алдаа ард түмний амьдралыг түйвээдэг D. Талцаж, дайсагналцах нь мөхөлд хүргэдэг. E. Өш хонзон зөв үзлийг ч мохооно.
	Алхам-2. Алхам-1 -ээс сонгосон хариултаа баримтад тулгуурлан тайлбарлаарай. Хариулт:

3 дугаар түвшин. Зохиолын хам сэдэвт ямар далд санааг уран дүрслэл бүхий үгээр бүтээснийг, үзэл бодол, үнэт зүйлсийн талаар “үгээр үл хэлсэн” далд утга санааг тайлан тайлбарладаг.

Ажлын хуудас-5.

Зорилго: Зохиолын хам сэдвүүдийн далд санааг ямар уран дүрслэл бүхий үгээр бүтээснийг мөн дүрүүдийн үзэл бодол, үнэт зүйлсийн далд утга санааг тайлан тайлбарлаж байгааг илрүүлэх

Дасгал-2. Далд утгыг тайлан тайлбарлаарай

Алхам-1. Зохиолоос авсан дараах эшлэлүүдэд далд утгатай ямар үг байна вэ?	
Зохиолоос авсан эшлэл	Далд утгатай үгс
Дритараштра Дурёдханаг “ <i>Чи чинь нялх хүүхэд аятай сарыг малгайдаа хийе гэж байна. Зайлшгүй үхнэ гэдгээ мэдэхгүй дэнгийн эрвээхэй шиг галд орох гэж байна</i> ” гэж загнав.	
Бхарат нарын орны хот тосгон хүнгүй болжээ.Тэнгэрт нар бүдгэрч, шөнө нь саргүй болжээ. Хөдөө газар үнээ дудрай гаргаж, гүү тугал гаргажээ. Шөнийн цагт тэнгэрт ганц нүдтэй, ганц жигүүртэй, ганц хөлтэй шувуу нисэх болжээ.	
Дрона байлдаж байхдаа хүү Ашваттахамандаа “ <i>Би харваад ч дийлэхгүй юм. Зэвсэг минь зүрхнээс гарч, сэтгэл зүрх нэг л урамгүй болжээ. Шувууд ээрэм тал дээгүүр эргэлдэн аймаар муухай хаширах болов</i> ” гэж хэлэв.	
Бхишма Юдхиштрад “ <i>Тулалдаанд зоригтой орж өөртөө ялалтыг олж автугай. Би байлдаанд Дритраштрагийн хөвгүүдийн төлөө тулалдах болно. Би бол түүний зарц бөгөөд тангаргаар холбогдсон хүн</i> ” гэв.	
Алхам-2. Эдгээр үгс ямар утгыг илрүүлж байна вэ?	
Зохиолоос авсан эшлэл	Илэрч байгаа утга
Дритараштра Дурёдханаг “ <i>Чи чинь нялх хүүхэд аятай сарыг малгайдаа хийе гэж байна. Зайлшгүй үхнэ гэдгээ мэдэхгүй дэнгийн эрвээхэй шиг галд орох гэж байна</i> ” гэж загнав.	
Бхарат нарын орны хот тосгон хүнгүй болжээ.Тэнгэрт нар бүдгэрч, шөнө нь саргүй болжээ. Хөдөө газар үнээ дудрай гаргаж, гүү тугал гаргажээ. Шөнийн цагт тэнгэрт ганц нүдтэй, ганц жигүүртэй, ганц хөлтэй шувуу нисэх болжээ.	
Дрона байлдаж байхдаа хүү Ашваттахамандаа “ <i>Би харваад ч дийлэхгүй юм. Зэвсэг минь зүрхнээс гарч, сэтгэл зүрх нэг л урамгүй болжээ. Шувууд ээрэм тал дээгүүр эргэлдэн аймаар муухай хаширах болов</i> ” гэж хэлэв.	
Бхишма Юдхиштрад “ <i>Тулалдаанд зоригтой орж өөртөө ялалтыг олж автугай. Би байлдаанд Дритраштрагийн хөвгүүдийн төлөө тулалдах болно. Би бол түүний зарц бөгөөд тангаргаар холбогдсон хүн</i> ” гэв.	
Алхам -3. Далд утгыг илрүүлж байгаа дүрслэл нь юу юу байна вэ?	
1.	
2.	
3.	
4.	

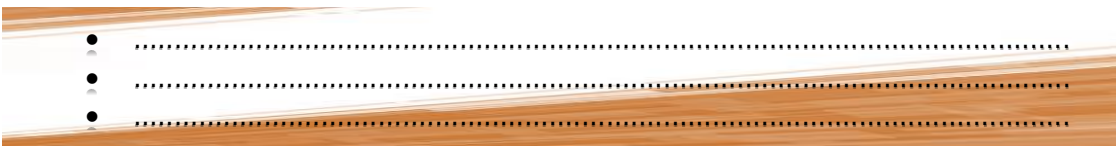
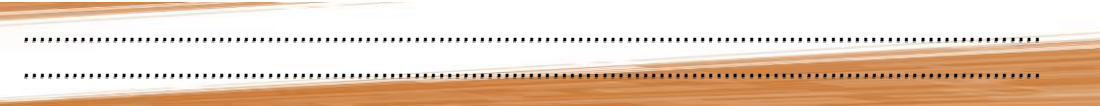
4 дүгээр түвшин. Зохиолд үзэл суртал, соёлын онцлогийг тусгаж ямар ялгаатай утга санаа бүтээснийг; хам сэдэвт ямар далд санааг уран дүрслэл бүхий үгээр бүтээснийг; үзэл бодол, үнэт зүйлсийн талаар “үгээр үл хэлсэн” далд утга санааг тайлан тайлбарладаг.

Ажлын хуудас-5.

Үзэл бодол: Энэ бол төлөвшиж тогтсон санаа. Үзэл бодлоо илэрхийлэхдээ дараах аргыг ашиглаарай. Үүнд.

- Үзэл бодлоо илэрхийлж чадах өгүүлбэр бичээрэй.
- Баримтаар нотол.
- Тэгээд дүгнээрэй./Гурван шатлалт арга/ Энэ тухай илүү тодорхой мэдэхийг хүсвэл <https://econtent.edu.mn/book/9rangj> линкийг ашиглаж, 9 дүгээр ангийн монгол хэлний сурах бичгийн 19 дүгээр хуудастай танилцаарай.

Үнэт зүйл: Удаан хугацааны итгэл үнэмшлийн үр дүнд бий болдог. Эрхэмлэх үнэт зүйл бол эх орон, тусгаар тогтнол юм. Хувь хүний үнэт зүйл нь нийгмийн үнэт зүйлийг бий болгоход нөлөөлнө.

Зорилго: Үзэл бодол, үнэт зүйлийн жишээг ялгах таньж байгааг илрүүлэх			
Дасгал-1. Эшлэлийг уншаад дүрүүдийн үзэл бодол, үнэт зүйлийн аль нь байгааг тэмдэглээрэй /+/			
3 дугаар түвшин	Алхам-1. Дараах эшлэлүүдэд дүрүүдийн үзэл бодол илэрч байна уу? үнэт зүйл илэрч байна уу?		
	Зохиолоос авсан эшлэл	Үнэт зүйл	Үзэл бодол
	Кришнагийн ятгалгын хариуд Карна: “Дритараштрагийн хүүд ээлтэй биш болох юуг ч би үйлдэхгүй. Би бол Дурёдханд үнэнч бөгөөд миний амь нас түүний мэдлийн юм” гэжээ.		
	Баатар Бхишма Дурёдханад “Уур хилэн ховдог шунал хоёроо дар. Чи миний үхэж байгаа цагт дайсагнахаа болиод Пандугийн хүүхдүүдтэй эвлэр” гэжээ.		
	Бхишма Юдхиштрад “Тулалдаанд зоригтой орж өөртөө ялалтыг олж автугай. Би байлдаанд Дритраштрагийн хөвгүүдийн төлөө тулалдах болно. Би бол түүний зарц бөгөөд тангаргаар холбогдсон хүн” гэв.		
	Пандугийн хөвгүүдийг Варанавата руу явахад Видура “Хүн галын аюулаас үхэр зарааны аргаар мултарч гардаг юм шүү. Сэрэмжтэй явж эсэн мэнд үлдээрэй” гэв.		
Алхам-2. Аль нэг дүрийн үйлдэл дээр тулгуурлаж үзэл бодлоо илэрхийлнэ үү. Ингэхдээ гурван шатлалт аргаа ашиглаарай.			
			
Алхам-3. Дүрүүдийн үзэл бодол, үнэт зүйл илэрсэн дээрх эшлэлүүдээс сонгож, ёс суртахууны үнэт зүйлийн тухай дүгнэж бичнэ үү.			
			

СЭДЭВ: ЗОХИОЛЫН ДҮРИЙН БОДГАЛЬ БА НИЙТЛЭГ ШИНЖ НЬ УТГА САНААНД ХЭРХЭН НӨЛӨӨЛЖ БУЙГ ТОДОРХОЙЛОХ

Ажлын хуудас-6.

Агуулгын товч тайлбар:

Дүрийн бодгаль шинж: Зохиолд гарч байгаа дүрийн давтагдашгүй зан чанар, бусдаас ялгарах өвөрмөц шинжийг хэлдэг.

Дүрийн нийтлэг шинж: Тухайн үеийн нийгмийн хүмүүсийн зан суртахууны нийтлэг шинжийг хадгалсан дүрийг хэлнэ.

Зорилго: Дүр нь өвөрмөц зан төрх эсвэл нийтлэг шинжээрээ ялгарч байгааг ялган таньж, тодорхойлж байгааг илрүүлэх.

Дасгал-1. Дүрийн бодгаль шинжийг тодорхойлж бичээрэй.	
Алхам-1. Өвөрмөц дүр гэж үзэж байгаа гурван дүрээ бичээрэй?	
Өвөрмөц дүр	Ямар чанараар нь өвөрмөц гэж үзэж байна вэ?
.....	
.....	
.....	
Алхам-2. Бодгаль шинжтэй дүр гэдгийг нь дүгнэж бичээрэй. Алхам-3. Ямар дүрийн зорилго, зан төрх, үзэл бодол нь өөрчлөгдөж байна вэ? Хэрэг явдлаар баримт хийж бичнэ үү. 	
Алхам-4. Ямар дүрийн сэтгэл зүйн зөрчлийг зохиолд түлхүү харуулсан гэж үзэж байна вэ? Яагаад?	Алхам-5. Үзэл санааны зөрчилтэй дүр байна уу? Хэний дүрээр жишээлж тайлбарлаж болох вэ?
Дасгал-2. Дүрийн нийтлэг шинж утга санаанд хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлоорой.	
Алхам-1. Чамайг сэтгэл хөдлөлд автуулж байгаа нийтлэг ямар дүрүүд байна вэ?	Алхам-2. Аль нэг дүрийн хүсэл зорилгоосоо няцахгүй байгаа нь зохиолын утгад нөлөөлж байна уу?

**“Дэлхийн сонгодог туульсын аман яруу найраг” сэдвийн хүрээнд боловсруулсан оношлох
үнэлгээний даалгавар**

1. Дараах бурхдыг юуны бурхан бэ гэдэгтэй нь харгалзуулаарай.

1. Индра	A. хайр сэтгэл, аз жаргал	
2. Варуна	B. гол мөрөн, нуурын бурхан	
3. Яма	C. шударга ёсны бурхан	
4. Дхарма	D. аянгын бурхан	
5. Лагшмана	E. үхлийн бурхан	

A. 1b,2e,3a,4d,5c B. 1c,2e,3a,4b,5d C. 1e,2b,3a,4c,5d
D. 1d,2b,3c,5a,5e E. 1d,2b,3e,4c,5a.
2. “Дурёдханагийн цэрэг тулалдаанд ороход бэлэн болчихоод байхад Юдхиштра Аржунад “Цөөхөн цэрэг бол тулалдаанд шигүү бөгөөд зүү шиг хурц эгнээгээр орох ёстой” гэж дайн байлдаанд мэргэжсэн хүмүүс хэлдэг юм гэхэд Аржуна үүнийг сонсоод “Тэнгэрийн их хаан цөөхөн цэргийг нягт цагариг шиг эгнүүлээд чөтгөр шулмасыг дарж байсныг санаач гэв.” гэдэгт байгаа байлдааны төлөвлөгөөний далд утгыг юу гэж тайлж болох вэ?
 - Юдхиштра:.....
 - Аржуна:.....
3. Зохиолд “Энэ аймшигт тулалдаанд бүгд хутгалджээ. Хүү нь эцэгтэйгээ, эцэг нь хүүтэйгээ тулалдан, хамаатан садан бие биедээ сэлэм далайж, анд нь андыгаа дайрч байв.” гэж дүрсэлсэн байдаг. Энэ хэсгийг юу гэж ойлгож байгаагаа товч илэрхийлнэ үү.

.....

.....

.....
4. Зохиолд “Дурёдхана “Бүү зов эцэг минь. Кришнаг ирэхээр би барьж аваад гянданд хийчихье.... гэхэд Дритараштра уурсан зандрав. “Кришна бидэн дээр элч болж ирж байхад чи итгэл эвдье гэж байна.” гэж Бхишма уурандаа ахиад нэг ч үг хэлэлгүй зөвлөгөөнийг хаяж гарчээ.” гэсэн өгүүлэмж бий. Бхишмагийн уурласан шалтгаан нь юу вэ? Өөрийн үгээр тайлбарлаж бичээрэй.

.....

.....

.....
5. Дараах үгс аль дүрийн онцлогийг тодорхойлж байгааг харгалзуулаарай.
 1. “Эгэл ертөнцийн элдэв таашаалыг эдэлж, эзэгнэхийн төлөө эцэс төгсгөлгүй шунан тэмүүлнэ гэдэг үхлийн өөр нэг дүр билээ.”
 2. “Сохор хүн гэж нүд нь цийсэн хүнийг бус доторх ухаан нь цайсан хүнийг хэлдэг.”
 3. Хааны орд харшийн дэнж дэвсгэг дээр гишгэж байсан эрдэнийн чимэгтэй тэдний хөл одоо бодоход цусанд нэвчиж норсон газраар туучиж байна....
 4. Кунтын хүүхдүүдээс ганц би амьд үлдлээ. Мадрын ганц хүү ч болов үлдэг л дээ. Тэгвэл шударга ёсонд нийцнэ гэв.
 - A. Юдхиштра
 - B. Дритараштра
 - C. Дурёдхана
 - D. Гандхари

- A.1b,2c,3a,4d, B.1c,2d,3a,4b C.1c,2b,3d,4d D. 1d,2b,3c,4a E.1d,2b,3a,4c,
6. Зохиолын үйл явдлаас урган гарсан сургамжтай үг хэллэгээс нэгийг сонгож тайлбарлаарай.
.....
.....
.....
 7. Нарийн төвөгтэй, тогтворгүй нөхцөл байдлыг үүсгэж байгаа зүйл нь чинийхээр юу байв?
.....
.....
.....
 8. Туйлдаа хүрсэн зөрчил хэрхэн шийдэгдсэнийг ялган тайлбарлаарай.
.....
.....
.....
 9. Дайны орчинд зохиолын үйл явдлыг өрнүүлсэн нь чинийхээр аль дүрийн зан төрхийг илрүүлэхэд нөлөөлж байна вэ?
.....
.....
.....
 10. Дайн өрнөж байгаа хийгээд дайн дуусах үеийн шинэ нөхцөл байдал үүсэхэд ямар дүрийн зан төрх өөрчлөгдөж байна вэ?
.....
.....
.....
 11. Зохиолд гарч байгаа байгаль цаг уур дүрийн зан төрхийг илэрхийлж байна уу?
.....
.....
.....
 12. Зохиолын үйл явдал, дүрүүдийн үйлдэл нь ёс суртахууны ямар шинж чанарыг чухалчилсан гэж үзэж байна вэ? Тоочин гаргаж, зохиолоос эш татаж тайлбарлаарай.
.....
.....
.....
 13. Ямар нэг үг, үйл хөдлөл, хэрэг явдлаас далд утгыг тайлбарлаж болох талаар саналаа солилцоорой.
.....
.....
.....

БҮЛЭГ СЭДЭВ: ДЭЛХИЙН СОНГОДОГ ЯРУУ НАЙРАГ

ДЭЛХИЙН СОНГОДОГ ЯРУУ НАЙРАГ: Хайку, рубай, сонет, Галидас “Үүлэн зардас”

Агуулгын товч тайлбар:

Уянгын яруу найраг: Бодит байдлын юмс үзэгдлээс өдөөгдсөн санаа бодол, сэтгэгдэл, сэтгэлийн хандлагаа яруу найрагч-өгүүлэгч болж өчих маягаар бичсэн зохиол.

Хайку: Японы уламжлалт яруу найраг. Уншигчаас гүн ухаарал, уран тайлал, тайлбарлал шаарддаг, 3 мөр, 17 үет /5+7+5/ шүлэг. Байгалийн ямар нэг агшин, эгзэгтэй мөчөөс үүдсэн сэрэл, сэтгэгдэл болон хүний сэтгэлийн уярал гутралын намуун хөг аялгуу нэвтэрхий шингэсэн байдаг.

Рубай: Дөрвөн мөрт уянгын шүлгийн хэлбэр. Онч мэргэн санаа, тайлал шаардсан уран сэтгэмж, гүн ухааны өнгө аястай.

Сонет: Итали, Англид өргөн дэлгэрсэн. Эхний 8 мөртдөө асуудлаа дэвшүүлж, зургаат шүлгийнхээ сүүлийн гурван мөртөд эргэлт хийн, чухал санаагаа гаргадаг.

7

Сурагчийн овог нэр:.....

Эхэлсэн.....онсар.....өдөр.....цаг
Дууссан.....онсар.....өдөр.....цаг

СЭДЭВ: ЗОХИОЛЫН СЭДЭВ, УТГА САНАА, ХАМ СЭДВИЙН ХОЛБОО ХАМААРЛААР ДАЛД УТГЫГ ТАЙЛАН ТАЙЛБАРЛАХ

Ажлын хуудас-7.

Зорилго: Зохиолын үндсэн сэдэв, хам сэдвүүд /нийгэм, соёл/-ийн далд утгыг хэрхэн тайлбарлаж байгааг илрүүлэх		
Дасгал-1. Шүлгийн далд утгыг тайлбарлаарай		
Алхам-1. Онцолсон үгийн үндсэн утгыг тунгааж, хам сэдвийн хүрээн дэх утгыг тайлбарлаарай.		
Эзэд ноёд энд хоргой торгонд хөлбөрч байсан Эднүүст элч нар хар хурдаараа ирдэг байсан Өдгөө энэ бүхэн баларч , нурсан балгасны ормон дээр Өнчин хөхөө ганцаар гүүг гүүг донгодно.		
Аяа, хувь зохиол гэж хачин юм даа Алдарч энэ дуулган дотор Адгийн хүрэлзгэнэ дуугарч байна шүү		
.... Жин үдийн гэрлийг ч шөнө дүлээр олж харах Жимс шарилж хоёрын жинхэнэ амтыг ялгах Жирийн бус амьдралд хараатай л яваасай билээ		
Алхам-2. Одоо дээрх үгсийн далд утгыг тайлбарлаарай.		
Хоргой торго-		
Элч-		
Хар хурд-		
Балрах-		
Балгас-		
Өнчин -		

Жин үд-..... Шөнө дүл-..... Жимс- Шарилж-.....	
Алхам -3. Рубай, хайку, сонет шүлгийн далд утгыг тайлбарлаарай.	
Эзэд ноёд энд хоргой торгонд хөлбөрч байсан Эднүүст элч нар хар хурдаараа ирдэг байсан Өдгөө энэ бүхэн баларч, нурсан балгасны ормон дээр Өнчин хөхөө ганцаар гүүг гүүг донгодно.	
Аяа, хувь зохиол гэж хачин юм даа Алдарч энэ дуулган дотор Адгийн хүрэлзгэнэ дуугарч байна шүү	
.... Жин үдийн гэрлийг ч шөнө дүлээр олж харах Жимс шарилж хоёрын жинхэнэ амтыг ялгах Жирийн бус амьдрад хараатай л яваасай билээ	
Дасгал-3. Өгсөн шүлгийн хэлбэр бүтцийг дуурайн, тодорхой нэг сэдвийг сонгож бичээрэй.	
Алхам-1. Шүлгийн далд утгыг шад бүрээр нь тайлбарлаарай.	
1. Харамж шан хүртээсэнгүй юу? Үүнийг март. 2. Хамаг цаг өнгөрөв үү? Үүнийг март. 3. Амьдрал хэмээх мөнх номын буруу хуудсыг 4. Аясын салхи болгоолгүй сөхсөн ч байж юу магад.	1. Алдар нэр чухал бус 2. 3. 4.
Алхам-2. Өдөр тутмын амьдралд тохиолддог алдаатай зүйлийг сэдэв болгон сонгож, дуурайн бичээрэй.	
Харамж шан хүртээсэнгүй юу? Үүнийг март. Хамаг цаг өнгөрөв үү? Үүнийг март. Амьдрал хэмээх мөнх Номын буруу хуудсыг Аясын салхи болгоолгүй сөхсөн ч байж юу магад.	
Дасгал -4. Дараах хайку шүлгийн хэлбэр бүтцийг дуурайн, тодорхой нэг сэдвээр бичээрэй.	
Алхам-1. Хайку шүлгийн утгыг байгалийн дүрслэлээс нь хөөж тайлбарлаарай.	
Алхам-1. Усан байцааны шилбэнээс Шүдэнд элс шажигнахад Өтөлж яваагаа мэдэв би	
Алхам-2. Амьдралын жам ёсны үзэгдлээс сонгон авч хайкугийн хэлбэр бүтцийг дуурайн зохион бичээрэй.	

Ажлын хуудас-8.

Дасгал-1. Шүлгийн хэлбэр бүтцийг ялган таньж, тодорхойлоорой.			
Шүлгийн хэлбэр бүтцийг тодорхойлох	Алхам-1. Шүлгийн хэлбэр бүтцийг тодорхойлоорой.		
	Шүлэг	Шүлгийн нэр	Бүтцийн онцлог
	1. Хэзээ ч мартагдахгүй Ганцаардлын амт Цагаан шүүдэр		Мөр: Үе:
	2. Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн Чам шиг хүмүүст тоосго болно бүү гунихар		Мөр:..... Толгой холболт:.....
	3. Харжигнан шаагих өтнүүдтэй ханьсахаар Хорвоогоос дайжин одсоныг минь зарлах Хахир бас дүнсгэр хонхны чимээг сонсоод Хучлагаа нөмөрч буйд хойноос минь бүү гашууд Мэдээж энэхүү мөрийг уншаад чи агуу хайрыг минь Молхи үүнийг бичсэн мойног хурууг минь санах ч хэрэггүй Миний тухай бодол чамайг гутаахын учир Магад амтлах дурсамжаас чинь алга болох биз дээ Ээх энэхүү богинохон ядмагхан шүлгийг унших үед Энэ биеэ би элс шавартай ижилсүүлчихсэн байна байх даа Эгэлхэн даржин нэрийг минь дуурсалгүй Энхрий хайраа өнгөрөхтэй минь хамт булшлаарай. Ганихарсан чамайг хашир хорвоо үзээд Ганц намайг бус,чамайг бас элэглэхий вий дээ		Мөр:..... Бадаг:.....
Алхам-2. Хайку, рубай, сонет шүлгийг задлан шинжлэх алхмыг бичээрэй.			
Шүлэг-1			
Шүлэг-2			
Шүлэг-3			

Ажлын хуудас-9.

Дасгал-1. Шүлгийн далд утгыг тайлбарлаарай									
Далд утгыг тайлбарлах	Алхам-1. Шүлэг дэх тодруулсан үгийн утгыг хам сэдвийн хүрээнд тайлбарлаарай. <table border="1"> <tr> <td>Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Чам шиг хүмүүст сууц болно бүү гунихар</td> <td>.....</td> </tr> </table>	Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар		Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар		Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн		Чам шиг хүмүүст сууц болно бүү гунихар	
	Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар								
	Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар								
	Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн								
	Чам шиг хүмүүст сууц болно бүү гунихар								
	Хэзээ ч мартагдахгүй Ганцаардлын амт Цагаан шүүдэр								
	Ээх энэхүү богинохон ядмагхан шүлгийг унших үед Энэ биеэ би элс шавартай ижилсүүлчихсэн байна байх даа Эгэлхэн даржин нэрийг минь дуурсалгүй Энхрий хайраа өнгөрөхтэй минь хамт булшлаарай Ганихарсан чамайг хашир хорвоо үзээд Ганц намайг бус чамайг элэглэчих вий дээ.								
	Алхам-2. Дараах үгийн далд утгыг тайлбарлаарай.								
	Чандар-..... Тоосго-..... Сууц-.....								
	Ганцаардал-..... Амт-..... Шүүдэр-.....								
Ядмагхан-..... Ижилсэх-..... Даржин-..... Хашир-..... Элэглэчих-.....									
Алхам -3. Шүлэг бүрийн далд утгыг тайлбарлаарай. <table border="1"> <tr> <td>Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>Чам шиг хүмүүст сууц болно бүү гунихар</td> <td>.....</td> </tr> </table>		Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар		Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар		Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн		Чам шиг хүмүүст сууц болно бүү гунихар	
Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар									
Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар									
Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн									
Чам шиг хүмүүст сууц болно бүү гунихар									
Хэзээ ч мартагдахгүй Ганцаардлын амт Цагаан шүүдэр									
Ээх энэхүү богинохон ядмагхан шүлгийг унших үед Энэ биеэ би элс шавартай ижилсүүлчихсэн байна байх даа Эгэлхэн даржин нэрийг минь дуурсалгүй Энхрий хайраа өнгөрөхтэй минь хамт булшлаарай Ганихарсан чамайг хашир хорвоо үзээд Ганц намайг бус чамайг элэглэчих вий дээ									

“Дэлхийн сонгодог яруу найраг” сэдвийн хүрээнд боловсруулсан оношлох үнэлгээний даалгавар

1. Байгалийн ямар нэршлээс Энэтхэг орон гэж таамаглаж байна вэ? /2 оноо/
 - Мод:
 - Цэцэг:
 - Гол мөрөн:.....
 - Амьтан:
2. Үүл орон зайн хувьд хаанаас хаа хүртэл явах ёстой вэ? /1 оноо/
.....
3. Тахил өргөсөн цэцгийн нэр нь юу вэ? /1 оноо/
 - A. Маллига цэцэг
 - B. Гүмүда цагаан цэцэг
 - C. Лодра цэцэг
 - D. Гүрвага цэцэг
 - E. Гүнда цэцэг
4. Хүслийг хангагч гэгдэх модны нэр аль нь вэ? /1 оноо/
 - A. Гаадамба мод
 - B. Харгай мод
 - C. Замбу мод
 - D. Галбарвасан мод
5. Эдгээр эшлэлүүд зохиолчийн ямар мэдрэмжээс үүдэн гарсан бэ? /1 оноо/
 1. “Зааны бохь анхилж, замбу модод мөргөлөн урсагч,
Нармада голын сайхан уснаас сэрүүцэн сэргэж уу.
 2. Үнэр хөлөглөгч орсон хулсны яруу аялгуу гараад
Гинарын хатагтай нар хөгжмийн аялгуу нийлүүлэн...
 3. Царайны өнгөө лодрэ цэцгийн оо түрхэж цайвар болгоод
Гүрвага цэцгээр үсээ, сайхан шиша цэцгээр чихээ чимээд
 4. Видиша хэмээн хотол алдаршсан Дасарнын нийслэл хүрээд
Видравадын мяралзсан долгионт уснаас үнсэн цэнгэхэд
 - A. Харах мэдрэмжээс
 - B. Үнэрлэх мэдрэмжээс
 - C. Амтлах мэдрэмжээс
 - D. Сонсох мэдрэмжээс

A. 1c,2a,3b,4d B. 1a,2b,3d,4c C 1b,2d,3a,4c D 1b,2c,3a,4d E 1b,2a,3d,4c
6. “Зуны хоёрдугаар сар болж, амраг юугаа сэтгэл санаа амуулж
Зуураас үүлээр мэндийг мэдэгдэх ухаан бодож олоод...
...Вишну, могойн орон дээрээс сэрэхийн үес эзний зарлиг төгсөнө
Үлдэх дөрвөн сарын нүдээ анин хүлцэн өнгөрөө.... гэсэн мөрүүдийг уншаад сэрэмж
алдсан ягшсын хугацаа хэдийд дуусахыг олоорой. /1 оноо/
.....
7. Шүлэгт үүлийг хэрхэн нэрлэснийг бичнэ үү. /2 оноо /
 - A. B. C. D.
8. “Сэтгэлийн зовлонд хатаж, дорно зүгээс гарагч
Шинэ хавирган сар мэт атийж, орон дээрээ ганцаараа” гэж хэнийг дүрсэлсэн бэ?/1
оноо/
.....
9. “Гувираа тэнгэр ягшасыг цэцэрлэгийнхээ сахиулаар тохоон тавьж гэнэ. Нэг өдөр
ягшасыг манаагаа орхиод явсан хойгуур Индра тэнгэрийн заан цэцэрлэгт орж,

хамаг цэцгийг гишгэчин сүйтгэжээ. Гувираа ягшасыг цэцэрлэгээ орхиж явсанд нь хилээнэн цээрлүүлжээ.” гэсэн домгийн агуулгатай тохирох хэсгийг шүлгээс олж бичээрэй. /2 оноо/

10. Дараах дүрслэлүүдийн ард домгийн өгүүлэмж, туульсын өгүүлэмжийн аль нь болохыг бичээрэй. /2 оноо/

A. Васудевын хүү Кришна газарт биелсэн бурхан-
B. Бали мангасыг дарсан Вишну бурхан -
C. Гурван мэлмийт Шивийн цагаан бух онгичсон шавар мэт-
D. Гандивын эзэн Аржуна хаан язгууртын толгойд сум буулгасан-.....

11. Шүлэгт Шива бурхны тухай юу, юу гэж өгүүлсэн бэ? /2 оноо/

A.
B.
C.
D.

12. Шүлэгт өгүүлэгдэж байгаа эдгээр зүйлсийг хэрхэн уран дүрсэлсэн бэ? /2 оноо/

A. үүл -..... B. салхи - C. усны эргүүлэг..... D. солонго

13. Эдгээр эшлэлүүдийн утгыг хэрхэн тайлбарлаж болох вэ? /2 оноо/

*“Усан төгс баригч чамайг үнэр хөлөглөгч үл хөдөлгөнөм
Угаас хоосон юм хөнгөн, хүнд юм жинтэй байдаг”*

14. *“Цэцгийг түшигч ишийн адил эмэгтэй хүний амраг сэтгэлийг*

Цээжинд нь горьдлын иш түшин дэмжиж, амийг нь залгам зээ” гэсэн эшлэлээс адилтгалыг олж тайлбарлаарай./2 оноо/

15. *“Нөхөр надаас хагацан, ижлээс салсан уран хажин мэт*

Уйдагч хоёрдугаар амь минь болсон тэр хөөрхий минь “ гэсэн эшлэлд уран хажин гэдгийг яагаад оруулж дүрсэлсэн юм бол... Үгийн утгыг “Их тайлбар толь”-оос тодруулаад яагаад оруулсан учрыг тайлбарлан бичээрэй. /3 оноо/

16. Эдгээр эшлэлүүдийн аль нь үүлэнд хандсан үг вэ? /1 оноо/

A. Амрагууд хэрэлдэхээс өөр хагацахыг огт үл мэдэж
Орь залуугаас өөр өтлөхийн дүрийг үл үзнэм
B. Үргэлж зовох, үргэлж жаргахын ёсон үгүй
Хүний өөдөлж уруудах нь тэнгэрийн хүрдний адил вий
C. Алжаан ядрах цагт уулсын оргил түшин амсхийгээрэй
Ам цангах цагт нуур голоос ундлан шамдаарай
D. Шөнийн барагдашгүй уртыг яагаад нэгэн агшин болгож
Өдрийн бүгчим халууныг яагаад намуун зөөлөн болгоё доо

17. “...Хагацахад сэтгэл хөндийрнө гэж амьтны хэлэлцдэг тэр үг түмэн худал
Хагацахад хайртай сэтгэлийн хүсэл хурсаар улам ч ихэддэг” гэсэн эшлэлийг шүлгийн
гол санаа гэж үзэж болох уу? Яагаад? /2 оноо/

.....
.....
.....

18. Үүлэн зардас” найраглалын онцлог нь юу вэ? /1 оноо/
А. Захидлын маягаар бичигдсэнээрээ онцлог
В. Хүний сэтгэлийн уярыг байгалийн гоо сайхантай хослуулснаараа онцлог
С. Байгалийн зураглалыг тод томруун гаргаснаараа онцлог
D. Үүлийн амьдчилж бичсэнээрээ онцлог

19. Даалгавар 17-оос сонгосон хариултаа яагаад гэдгийг тайлбарлаж бичээрэй.

.....
.....
.....

20. Галидасын “Үүлэн зардас” найраглалыг захидлын хэлбэрээр бичигдсэн гэж судлаачид
үздэг. Судлаачдын дүгнэлтийг батлан тайлбарлаарай. /3 оноо/

.....
.....
.....

21. Хайку шүлгүүдийн далд утгын тайллыг харгалзуулаарай. /1 оноо/

1. Хуучин цөөрөм рүү
Хөөрхий мэлхий дэвхрэхэд
Усны чимээ гарав.	A. Чимээ анир ба цаг хугацаа
2. Нүцгэн мөчир дээр
Нэвсгэр хэрээ сууж байгаа нь
Намрын үдэш санж.	B. Нам гүм ба урин цаг
3. Өвлийн өглөө анхны цасан дээр
Өөдгүй хэрээ ч
Өнгө засчээ.	C. Сэрүүн цаг ба ганцаардал
4. Мөчрөөс мөчирт
Мөлхөн урсах нь
Хаврын бороо ажээ.	D. Гэрэл ба өнгө

A. 1d,2a,3c,4b B. 1b,2c,3a,4d C. 1d,2c,3b,4a D. 1b,2c,3d,4a E. 1b,2a,3d,4c

22. “Үзэгдэж байгаа юмс үзэгдэх л төдий юм

Үнэндээ дэлхийн гадаргуугаас цөм хүртлээ хол

Хорвоогийн үзэгдлийг бодит бус хэмээн оно

Хөтөл юмсын мөн чанар үл үзэгдмүй.” /<https://tagtaa.mn/favorite-poem/6/> шүлгийн
хэлбэр бүтцийг тайлбарлаарай. / 1 оноо/

• Ямар шүлэг болох:.....	• Шүлгийн холбоц:
• Бадаглал:.....	

23. 22-т байгаа шүлгийн далд утгыг тодорхойлоорой. /3 оноо/

.....
.....
.....
.....